

BARN OCH UTBILDNING

Skolnämnden
Sala

RAPPORT

Åtgärder för budgetbalans 2021-2022

BAKGRUND

Kommunfullmäktiges beslut om budget och plan för kommande år innebär behov av betydande kostnadsreduceringar inom Barn och Utbildning, Skolnämndens ansvarsområde, jämfört med 2020 års verksamhetsnivå.

Utgångsläget är att det saknas ungefär 20 mkr. Det är vad som gäller vid samma verksamhetsnivå som 2020, det vill säga justerat med beräknade lönekostnadsökningar, hyresökningar och allmänna kostnadsökningar exempelvis för skolmat. I detta finns även, på åtminstone kort sikt, oundvikliga kostnadsökningar för interkommunala ersättningar inom främst gymnasieskolan medräknad.

Vissa andra besparingar har redan påbörjats i den budget som börjar ta form. Detaljusteringar görs löpande. Det gäller bland annat ledningsorganisation och administration, som beräknas reduceras med cirka 2 mkr. Ett minskat barnantal i förskolan ger också vissa kostnadsminskningar, som redan har lagts in i de beräkningarna. Den exakta uppgiften om hur omfattande behovet av kostnadsreduceringar är, varierar därför ständigt. Det beror på från vilken nivå man väljer att mäta och när i tiden.

För att nå mer betydande besparingar inom exempelvis förskolan behöver organisationen förändras så att hela avdelningar kan tas bort. Sådana möjligheter finns ännu inte med i kalkylerna som kommunens controllers arbetar med.

Ökade statsbidrag

Skolnämnden kan samtidigt påräkna ett höjt statsbidrag för Likvärdighet med cirka 3,5 mkr, medel som dock inte kan användas för att täcka kostnader för befintlig verksamhet. Likvärdighetsbidraget är riktat till grundskolan och ramen är 16.186.973 kr år 2021 och var 12.692.416 kr år 2020. Hittills har bidraget i stor utsträckning använts till förstärkta insatser för att förbättra elevernas läs- och skrivförståelse, (skolbibliotek), mediakunskap där bland annat källkritik ingår, och i övrigt till vissa riktade förstärkningar på enskilda skolor. Valet av dessa insatser baseras på vad som framkommit i det utvecklingsarbete som Barn och Utbildning gjorde 2016-2018 med riktat stöd av Skolverket och i samarbete med ett antal högskolor och universitet.

Vissa andra statsbidrag har tagits bort, vilket gör att nettoeffekten av tillskottet från Likvärdighetsbidraget hittills inte varit fullt så stort. Det gäller exempelvis lågstadiesatsningen där bidragsramen för läsåret 2019/2020 var 4.545.128 kr.

INVENTERING AV ÅTGÄRDER

Nedan följer Barn- och Utbildnings inventering av möjliga – därmed inte sagt önskvärda - åtgärder för budgetbalans de kommande åren.

Ambitionen har varit att ta fram ett ”smörgåsbord” av åtgärder, för att ge skolnämnden utrymme att göra prioriteringar. För 2022 finns visst sådant utrymme, men genom att de flesta åtgärderna 2021 inte kan effektueras direkt från nyår, så blir inte utrymmet för alternativa åtgärder särskilt stort, om budget skall hållas.

Att lägga en obalanserad budget 2021 är samtidigt inte tillåtet. Detta är alltså inget alternativ. Skolnämnden måste besluta om en fördelning mellan verksamhetsområden som sammantaget uppvisar en budget i balans.

I den kartläggning av kostnader och intäkter som hittills beskrivits av BoU:s ledning och controllers, har samtidigt inte hänsyn tagits till vissa troliga ökade kostnader.

Det gäller:

- Behov av ytterligare särskilda grupper inom grundskolan.
- Starka signaler om att kommande läsår (21/22) måste ge plats till ett relativt stort antal barn i särskolan, som är i förskoleklassålder eller skall börja årskurs 1.
- Gymnasiesärskolans stora lokalbehov som sannolikt kommer att kräva att modulbyggnad tas i anspråk eller att stora ombyggnationer måste genomföras, med hyreskostnadsökningar som följd.
- Vallaskolans B-hus behöver rustas för att åter kunna användas för undervisningen. Investeringsbeloppen antas leda till hyresökningar på miljonbelopp, på årsbasis. Vi vet ännu inte när en renovering kan ske, men högstadiets elevantal ökar kraftigt.
- Skolan är idag förhindrad att generellt öka gruppstorlekar inom högstadiet, på grund av begränsad ventilationskapacitet i lokalerna, och även preliminära bedömningar om brandsäkerhet och hur många elever som får vistas i delar av utrymmena. Av det skälet kan betydande investeringar sannolikt vara förestående.

ALTERNATIVA LÅNGSIKTIGA LÖSNINGAR GENOM FÖRÄNDRAD SKOLSTRUKTUR

Parallellt med kartläggningen av åtgärder för budgetbalans arbetar Barn och Utbildning med ett uppdrag Skolnämnden gav skolchefen den 22 september (§52) att inkomma med förslag på skolstruktur, omfattande alla skolformer, som skapar förutsättningar för

- att uppnå högre likvärdighet för kommunens elever
- att skolmiljön präglas av trygghet och studiero
- att attraktiv arbetsmiljö som underlättar rekrytering av behörig personal
- att uppnå generellt högre kunskapsresultat

Barn och utbildning

- att minska segregationen
- en långsiktig och stabil ekonomi i balans.

Förslaget skall redovisas på skolnämndens sammanträde i februari 2021.

För Barn och Utbildning är ovanstående en självklar strävan som tjänstepersonerna ständigt arbetat med, men där det hittills funnits betydande hinder, utifrån andra samhällsintressen. Uppdraget har öppnat möjligheten att belysa åtgärder som ställer dessa grundläggande hushållnings- och kvalitetsfaktorer i främsta rummen, även om dessa skulle strida mot tidigare politiska beslut och ambitioner.

Barn och Utbildnings bedömning är att en viktig förutsättning för att förbättra likvärdighet, trygghet kvalitet och samtidigt hushålla med de ekonomiska resurserna, förutsätter en skolstruktur med större och färre enheter och där förutsättningar finns att samverka kring resurser mellan verksamhetsområden.

Det skall även ses mot bakgrund av att stora delar av nuvarande fastighetsbestånd är slitet och ger svaga förutsättningar för effektivt lokalnyttjande och samverkan.

Investeringar för att ersätta nuvarande lokaler kommer troligen att bli nödvändiga under alla omständigheter. Kommunen kan undvika kortsiktiga och därmed risk för dyrare lösningar genom att agera proaktivt. Under senare år har vi dessvärre tvingas uppleva motsatsen, där vi tvingats in i dyra lösningar och låst önskat utvecklingsarbete på grund av att lokaler behövt utrymmas och ersättas med kort varsel.

Det finns i dagsläget inga ekonomiska beräkningar av de investeringsbehov och de rationaliseringsmöjligheter som finns med en effektivare skolstruktur. Det finns dock en stor övertygelse i hela ledningsgruppen, inklusive rektorer, att det finns betydande nettoeffektiviseringar att göra. På några års sikt kan nettokostnadsförändringen mycket väl ligga i nivå med de åtgärder som behöver göras för budgetbalans 2021.

Förtydligt krav på budgetbalans på verksamhets- och enhetsnivå

Samtliga verksamhetsområden och enheter förväntas hålla sina budgetar 2021. Vid helt oundvikliga budgetavvikelser måste samråd ske så att omfördelning görs mellan enheter eller verksamhetsområden.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Det huvudsakliga budgetöverskridandet under 2020 har rört insatser på mindre enheter för exempelvis elevassistenter som insatser för elever i behov av särskilt stöd. Det har i prognoserna till stor del vägs upp av överskott i främst förskolan och kulturskolan, som under 2020 ålagts besparingskrav för att väga upp underskott i grundskola och gymnasieskola. Det har på så sätt minskat kulturskolans utbud och förskolans möjligheter att upprätthålla personaltätheten på avdelningarna.

Detta har dock inte helt kunnat täcka underskottet. Förväntningarna och kraven på varje enhet är att de skall bedriva verksamhet inom tilldelade ramar. Fortsatt omfördelning från andra verksamhetsområden är därför inte en lösning som kan användas år efter år. Varje skola måste hålla sin ram, vilket i praktiken innebär

Barn och utbildning

minskade resurser jämfört med vad som används idag. Minskade insatser för elever i behov av särskilt stöd får negativa konsekvenser för dessa enskilda elever, men även för övriga närmaste elevers arbetsro och stöd.

Då kravet på budgetbalans hos alla enheter måste betecknas som självklart, redovisas detta inte som en sparåtgärd i nedanstående sammanställning.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Arbetsbelastningen för undervisande personal kommer att öka.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Förbättrad kunskap om arbetsmetoder i grupper, exempelvis med lågaffektivt bemötande, NPF-säkring, etc.

Åtgärder 2021-2022

Nedanstående beskrivna kostnader är en grov uppskattning. Bedömningarna bygger på vad BoU:s ledningsgrupp ser preliminärt, innan en riskbedömning i samverkan med berörda rektorer, andra chefer och personalrepresentanter gjorts.

Att spareffekterna 2021 ofta är lägre än 2022 beror på att åtgärderna inte kan få helårseffekt redan nästa år.

Ledningsorganisation

2021	2022
- 2 mkr	- 2 mkr

I samband med naturlig avgång och andra förändringar ses ledningsorganisationen kontinuerligt över. Bedömningen är att de förändringar som skett under 2020 gör att ledningsorganisationen kan reduceras med 1,5-2 tjänster samt viss reducering av det administrativa stödet.

I arbetsmaterialet för de ramar som finns, har dessa besparingar redan intecknats.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Kortsiktigt bedöms detta inte få några negativa konsekvenser för barn och elever. Däremot kan försvagat ledningsstöd till personal ge effekter ur ett längre perspektiv.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Styrkedjan från nämnd och ledning försvagas, vilket kan leda till att gemensamma ansträngningar för förbättrad kvalitet och ekonomisk hushållning går förlorade. I ledaruppdraget ingår också uppmärksamhet kring arbetsrelaterade hälsoproblem och arbetsmiljöbrister av olika slag.

Ett starkt ledarskap kan vara av särskild betydelse när stora förändringar, exempelvis nedskärningar i verksamheten, skall genomföras.

Barn och utbildning

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna.

Barn och Utbildnings ledning har ett stort ansvar för att se till att chefer och andra ledare har en arbetsbelastning som gör det möjligt att utföra ett gott och kvalificerat jobb. Till det behövs, förutom stödande resurser, även fortlöpande utbildning, handledning, tydliga mål och krav samt att ledningsorganisationen formas så att dess medarbetare kan samverka och stödja varandra när det exempelvis gäller svåra beslut.

Kommentar från rektorsgruppen grundskolan: "Chefer och skolledare får ökad arbetsbelastning och mindre stöd. Personalen ser oss mindre än de gör idag. En osäkerhet gör att fler söker andra arbeten. Mindre attraktiv arbetsplats."

Kommentar från rektorsgruppen, förskolan: Vi vill ha en organisation med ett nära ledarskap, vilket kommer att försvåras. Här kan uppkomna problem bli större och personal må sämre, vilket leder till mer arbete. Ledningen får ökad arbetsbelastning och mindre stöd.

NEDLÄGGNING AV ENHETER
Landsbygdsskola

2021	2022
- 1 mkr	- 3,5 mkr

Det finns teoretiska möjligheter att i något fall slå samman enheter utan att några, i dagsläget, synliga betydande lokalinvesteringar behöver göras.

Besparingen omfattar lokalkostnader, extra stöd till små enheter (kvalitetssäkringsstödet) och andra kostnader som inte nödvändigtvis behöver följa med som "elevpeng" till den nya enheten. I besparingen ingår även effektivare organisation i den mottagande enheten, så att kvalitetssäkringsstödet även där kan reduceras.

I beräkningen ingår inte eventuella ökade kostnader för skolskjutsar, men heller inte reducerade kostnader för kök.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

För de flesta eleverna kan detta innebära längre skolväg, vilket gör att mer tid måste ägnas åt resor till och från skolan.

Barn och Utbildning bedömer att förutsättningarna att rekrytera lärarpersonal och skapa förutsättningar för kollegialt lärande och stöd, ökar på större enheter. Det gagnar i så fall elevernas lärande, vilket är skolans huvuduppdrag.

Nedläggning av enheter får samtidigt andra samhällseffekter, som ligger utanför skolans kärnuppdrag, men som behöver behandlas ur ett större politiskt perspektiv.

Barn och utbildning

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Barn och Utbildning bedömer att förutsättningarna att rekrytera lärarpersonal och skapa förutsättningar för kollegialt lärande och stöd, ökar på större enheter. Det torde också förstärka förutsättningarna att skapa en god arbetsmiljö.

Nedläggningar av enheter kan skapa starka reaktioner bland berörda medborgare och därmed riskera att motsättningar uppstår.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Nedläggningar av enheter behöver behandlas på ett sådant sätt att ansvaret för besluten blir tydliga.

Skola med förskola

2021	2022
- 1,7 mkr	- 3,5 mkr

Det finns teoretiska möjligheter att flytta elever till annan skola, men även att avveckla förskoleavdelning och hänvisa till förskolor i tätorten. Barnkullarna har på senare år minskat och ligger under prognos, vilket gör att platser i tätorten frigörs, såvida ambitionen att generellt minska barngruppernas storlek kan skjutas på framtiden.

Besparingen omfattar lokalkostnader, extra stöd till små enheter (kvalitetssäkringsstödet) och andra kostnader som inte nödvändigtvis behöver följa med som "elevpeng" till den nya enheten.

I beräkningen ingår inte eventuella ökade kostnader för skolskjutsar, men heller inte reducerade kostnader för kök. Inte heller finns betydande framtida kostnader på grund av renoveringsbehov med i beräkningen.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

För de flesta eleverna kan detta innebära längre skolväg, vilket gör att mer tid måste ägnas åt resor till och från skolan. Detsamma gäller förskolebarnen.

Barn och Utbildning bedömer att förutsättningarna att rekrytera lärare av olika kategorier och skapa förutsättningar för kollegialt lärande och stöd, ökar på större enheter. Det gagnar i så fall elevernas lärande, vilket är skolans huvuduppgift.

Nedläggning av enheter får samtidigt andra samhällseffekter, som ligger utanför skolans kärnuppgift, men som behöver behandlas ur ett större politiskt perspektiv.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Barn och Utbildning bedömer att förutsättningarna att rekrytera personal och skapa förutsättningar för kollegialt lärande och stöd, ökar på större enheter. Det torde också förstärka förutsättningarna att skapa en god arbetsmiljö.

Nedläggningar av enheter kan skapa starka reaktioner bland berörda medborgare och därmed riskera att motsättningar uppstår.

Barn och utbildning

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Nedläggningar av enheter behöver behandlas på ett sådant sätt att ansvaret för besluten blir tydliga.

Förskola på landsbygden

2021	2022
- 1,0 mkr	- 2,0 mkr

Minskade barnkullar gör det möjligt att omorganisera förskoleverksamhet så att barn från en förskola sprids till lediga platser i en intilliggande ort, samt att ytterligare en halv avdelning öppnas på en annan intilliggande ort. Nettoeffekten, som förutom driftskostnader och hyreskostnader blir enligt ovan, om verksamheten avvecklas från och med höstterminen 2021.

I beräkningen ingår inte reducerade kostnader för kosten.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Förskolebarnen på berörd ort kommer att få längre till sin förskola.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Barn och Utbildning ser inte några direkta nackdelar för arbetsmiljön att enheter läggs ner. De anställda kan erbjudas arbete på annan enhet, där arbetsmiljön bör förväntas vara god.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

BoU:s ledning ser inga direkta åtgärder som kan vidtas för att minska effekterna av dessa nackdelar.

Kommentar från grundskolans rektorsgrupp angående avveckling av enheter:

Vi kan se vinster med det. Kostnadseffektivare. En till en undervisning gällande ex modersmålsundervisning. Förflyttning.

Kommentar från rektorsgruppen, förskolan:

Angående omnämnd förskola/grundskola: Liten enhet väldigt sårbar vid personalens sjukdom mm. Svårt att få ett fungerande schema. Lokalerna, speciellt hallen, är underdimensionerad. Barnen kan få plats på förskolor i stan, /.../. Kökskostnader kommer bort.

Angående omnämnd förskola: Vid nedläggning flyttas barnen till /andra enheter/. Om det sker ht 21 så är det precis på gränsen med barnantal. Kan 5-åringar använda /berörd skolas/ lokaler? Även på /berörd enhet/ är det svårt med schemaläggning. Ventilationen är inte bra och anmärkningar vid brandsyn har skett. Kostnader för kök och städ kommer bort.

Barn och utbildning

DAGBARNVÅRDARE – AVVECKLING

2021	2022
- 1,0 mkr	- 2,0 mkr

Minskade barnkullar gör det möjligt att avveckla kvarvarande kommunal dagbarnvårdarverksamhet. Sådan finns kvar i privat regi.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Vårdnadshavares bedömning utifrån sina barns behov kan vara att valfriheten minskar, då kommunala familjedaghem, dagbarnvårdare, inte längre finns att tillgå.

Barn och Utbildning vill inte värdera betydelsen ur ett barnperspektiv.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Inga, bortsett från att avvecklingen ingår som en del av de samlade åtgärder som görs för att anpassa verksamhetens volym till ett minskat barnantal. Förväntningar på att barngruppernas storlek skall kunna minskas, kan inte uppfyllas.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Berörda arbetstagare kan i de flesta fall sannolikt erbjudas arbete inom förskoleverksamheten. Marknad och efterfrågan kan också reglera detta, genom att privata aktörer får möjlighet att ta över.

Kommentar från rektorsgruppen angående avveckling av enheter: kostsamt, privat alternativ finns.

Förskolans rektorer: Barn flyttas till förskolor i Sala. Dbv omplaceras också till förskolor. Vårdnadshavare är mycket nöjda med verksamheten, så det kan bli protester. Samtidigt är det bara fyra kommunala dagbarnvårdare kvar och med avtalet som finns är det skört. När nästa dbv slutar kan inte verksamheten fortsätta. Privata alternativ finns.

GRUNDSÄRSKOLAN – FLYTT FRÅN KLÖVERVÄGEN

2021	2022
- 0,3 mkr	- 1,1 mkr

Prognosen för grundskolan inför höstterminen 2021 indikerar ett förhållandevis kraftigt ökat elevtal, där en stor andel av eleverna har stort omvårdnadsbehov. Det är därför inte särskilt troligt att hela verksamheten kan flyttas från Klövervägen. I själva verket är det troligt att verksamheten behöver delas upp, vilket är en nackdel både verksamhetsmässigt, det vill säga för elevernas kvalitet, de anställdas arbetsmiljö och för den ekonomiska hushållningen.

Barn och Utbildning ser dock över alla möjligheter till annan lösning.

Grundskolan bedöms för närvarande ha tre lokaliseringar:

- Flytt till Gärdestamodulerna, helt eller delvis. Preliminärt bedöms det inte vara realistiskt att flytta särskolans träningskoleelever dit.

Barn och utbildning

- Flytt till Valla, där delar av det tomställda B-huset kan tas i anspråk, alternativt annan omflyttning inom skolbyggnadskomplexet runt Valla och Ekeby.

Om Vallas B-hus måste tas i anspråk uppstår nya hyreskostnader vilket innefattar en omfattande renovering och anpassning. B-huset måste sannolikt ändå rustas för att inte helt förfalla och för högstadiets växande behov.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

För berörda elever är samlokalisering en förutsättning för integration och inkludering. Det är därför i huvudsak positivt för dessa elever.

Elever i mottagande skola kan gå miste om vissa lokaler. Det kan leda till ökad trängsel och försämrade möjligheter till gruppindelningar.

Inom vissa ämnesområden, exempelvis hem- och konsumentkunskap, som är en viktig del i särskolans verksamhet, kan det uppstå problem att hitta lämpliga alternativa lokaler.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Arbetsmiljön för särskolan bedöms bli bättre, men mottagande skola måste avstå från lokaler som givit viss möjlighet till gruppindelningar, mm.

Åtgärder för att begränsa lokalanvändningen kan behöva göras ändå, av ekonomiska eller verksamhetsmässiga skäl.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Inga möjliga åtgärder har identifierats. Inom ramen för särskoleutredningen pågår nu en kartläggning av möjliga nya lokaler för särskolan. Arbetet har vissa utmaningar med osäkerhet kring lokalfrågor överlag, då exempelvis det råder oklarhet om och i så fall när en ny Åkraskola kommer att byggas och stå klar.

Rektorsgruppens kommentar: Fungerar ej på Åkra (det blir för många flyttar för de eleverna). De måste flytta, men de kan få plats på Klövervägen om Klöverskolan eller Lilla Nova kan flyttas. (Åkra kan ta emot modersmålslära.)

REDUCERING AV INSATSER FÖR BARN I BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

Social viktning

2021	2022
- 3,0 mkr	- 4,0 mkr

En halvering av den viktning som görs av riktade resurser till skolor som statistiskt sett har elevunderlag som kan förväntas ha större behov (föräldrars utbildningsbakgrund och elevernas invandrarbakgrund), skulle innebära en besparing på 4 mkr per helår. Reduceringen beräknas inte kunna göras omedelbart vid årsskiftet. Berörda skolor behöver viss tid på sig att göra nödvändiga anpassningar.

Barn och utbildning

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Åtgärden får stor betydelse för barn i behov av särskilt stöd. Även övriga elever kan komma att beröras av ökad oro och försämrad studiero.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Arbetsmiljön påverkas negativt, då resurserna för berörda elever dras in.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Utbildning av kvarvarande personal för att hantera den ökande oron.

Rektorsgruppens kommentar: Det handlar i stort sett om Åkraskolan och Vallaskolan. Det behövs för förberedelseklass, SvA mm. Det fungerar ej.

Särskilda grupper

2021	2022
- 3,0 mkr	- 6,0 mkr

En halvering av insatserna för särskilda grupper (Lilla Nova, Klöverskolan, Vallagrupperna, Passagen) skulle innebära en besparing på 6 mkr på helårsbasis. Verksamheterna kan dock inte reduceras i den omfattningen redan från årsskiftet, och med reservation för om det överhuvudtaget är genomförbart.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

För dessa berörda elever får åtgärden mycket stora konsekvenser. Måluppfyllelsen kommer sannolikt att försämrast kraftigt, samtidigt som klasskamrater och hela skolan kommer att påverkas av försämrad studiero.

Det är sannolikt att betygsresultat och andra kvalitetsfaktorer i Sala kommuns skolor, kommer att försämrast på grund av detta.

Det bör också beaktas att efterfrågan på platser i dessa särskilda grupper är större än tillgången. Utifrån de behov som beskrivs av skolorna och med stöd av elevhälsan, skulle antalet grupper behöva utökas både bland de yngre och äldre grundskoleeleverna.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Detta bedöms få mycket allvarliga konsekvenser för arbetsmiljön.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Utbildning av kvarvarande personal för att hantera den ökande oron.

Rektorsgruppens kommentar: Genomlysning för att se om de kan bli mer effektiva. Just nu har vi större behov på våra skolor, men det finns få platser till eleverna – alla har elever på sina skolor med stora behov. Grupperna blir konstanta.

Barn och utbildning

ÖKAD UNDERVISNINGSTID FÖR LÄRARE

2021	2022
- 3,0 mkr	- 6,0 mkr

Om undervisningstiden ökar från exempelvis 1050 timmar per läsår till 1200 timmar, motsvarar det cirka 15 procent eller var 6-7:e lärartjänst vilket på helår skulle ge cirka 12 mkr.

Dock har vissa enheter redan överenskommelser om undervisningstid överstigande 1050 timmar, dessutom signalerar rektorerna att det är orealistiskt att alla lärare skall omfattas av detta, med tanke på andra schemalagda arbetsuppgifter under raster, varierande antal utvecklingssamtal och kontakter med vårdnadshavare, etc. Därför har utfallet av åtgärden halverats, utifrån den teoretiska beräkningen.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Sala kommun riskerar att tappa attraktionskraft som arbetsgivare för lärare. Vi får då högre andel obehöriga lärare. Måluppfyllelsen kommer sannolikt att försämrats, liksom studieron och elevernas trygghet.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Detta bedöms få betydande konsekvenser för arbetsmiljön.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Utbildning av kvarvarande personal samt tydliga rutiner för arbetsfördelning och ansvar i verksamheten.

Rektorsgruppens kommentar: Vi har på våra skolor runt 1080 – 1200. Vi kan skruva lite – men det blir ingen stor effekt. Titta på totalen – administration, rastvakt, mentorskap mm

GENERELLA NEDSKÄRNINGAR**Förskolan, reducering i tätorten**

2021	2022
- 1,0 mkr	- 2,0 mkr

Minskat barnantal och ökade gruppstorlekar gör att kostnaderna för förskolan i tätorten kan minskas något, utöver ovanstående förslag om nedläggningar av hela enheter.

Om nedläggningar av förskolor enligt ovan inte görs, finns utrymme att ytterligare öka denna besparing. Totalt finns cirka 60 kommunala avdelningar, och med ett minskat antal barn och större grupper kan på sikt kanske en hel förskola avvecklas. Det rör sig i så fall om uppemot 10 mkr i besparingar. Sådana åtgärder bedöms dock inte kunna genomföras redan 2021, utan möjligtvis, om planeringen inleds nu, till hösten 2022 och förutsätter också en situation där kvarvarande barn behöver

Barn och utbildning

brytas upp från sina nuvarande förskoleavdelningar och placeras i nya avdelningar/grupper.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Sala kommun har redan nu jämfört med liknande kommuner och med landet i övrigt, stora barngrupper. Att utöka barnantalet ytterligare, får negativa konsekvenser för kvaliteten i verksamheten och för barnens trygghet och lärande.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Detta bedöms få betydande konsekvenser för arbetsmiljön och kan också påverka bilden av Sala kommun som attraktiv arbetsgivare för förskolepersonal.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Utbildning av kvarvarande personal samt tydliga rutiner för arbetsfördelning och ansvar i verksamheten.

Förskolerektorernas kommentar: Det blir rektor som får ansvaret, alltså större arbetsbelastning för rektorer. Generellt har förskolan större barngrupper än riket i snitt, så färre barn i barngrupperna är önskvärd. Om grupperna blir större så blir det svårare att följa läroplan. Det blir svårare att göra scheman, då beläggningen är hög både morgon och sen eftermiddag. Barn med diagnoser ökar också i verksamheten. Barn blir sämre rustade inför skolstart. Påverkar också arbetsmiljön, kan leda till fler sjukskrivningar. Blir inte en attraktiv arbetsplats.

Generell besparing grundskolan

2021	2022
- 1,3 mkr	- 1,3 mkr

En generell besparing inom grundskolans rörliga kostnader beräknas ge 1,3 mkr.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Skolorna behöver då troligen spara på vikarier, undervisningsmaterial, etc. Det är fördelat på alla enheter en ganska liten summa, men kan få stor betydelse i enskilda situationer. Budgeten för sådant har under åren blivit allt mer begränsad.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Att få försämrade möjligheter till vikarier under omständigheter där hela verksamheten i övrigt behöver anpassas till minskade resurser, gör situationen ännu svårare.

Många år av åtstramning när det gäller utgifter för exempelvis skrivmaterial, pennor, tejp och annat förbrukningsmaterial, kan skapa ett signalsystem hos anställda att deras arbete inte är viktigt. Lärare och annan skolpersonal behöver såsom de flesta andra yrkesgrupper ordentliga verktyg för att kunna utföra sitt jobb effektivt och med god kvalitet.

Barn och utbildning

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Inga möjliga åtgärder har identifierats. Samtidigt kan verksamheten behöva påminnas om betydelsen att följa inköpsrutiner och inte använda andra än upphandlade leverantörer.

Rektorsgruppens kommentar: 1% mindre i budget. Kan vara nåbart. Då blir det rektor som håller i yxan – inte politiker eller skolkansli. Vi har inte mer att spara på ute på våra enheter.

AME och Vux, rationalisering

2021	2022
-0,5 mkr	- 1,5 mkr
-0,3 mkr	- 0,3 mkr

Barn och Utbildning har nyligen fått nya ansvarsområden. Utan att ännu ha gjort en genomlysning av verksamheten, antas att viss sparpotential finns. Detta antagande har gjorts utifrån en värdering att "alla andra verksamhetsområden förväntas att reducera sina kostnader".

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Åtgärderna bedöms inte beröra barn och ungdomar, annat än möjligtvis i ett sammanhang där deras vårdnadshavare inte får det samhällsstöd som de kan behöva.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Vi har för närvarande inte några specifika åtgärder att ta ställning till. Verksamheten behöver först genomlysas och analyseras.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Inga möjliga åtgärder har identifierats.

Fryst elevpeng inom gymnasieskolan

2021	2022
-1,0 mkr	- 2.0 mkr

Den årliga uppräknigen av elevpengen till gymnasieskolorna tas bort, vilket kräver att alla kostnadsökningar måste rymmas inom ram.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Vid oförändrat elevintag behöver kostnadsanpassningar göras, exempelvis att vissa lokaler behöver lämnas, vilket i sin tur påverkar kvaliteten i undervisningen.

Barn och utbildning

Det kan på sikt leda till en negativ spiral där kommunens gymnasieskolor blir mindre attraktiva och därmed får lägre elevunderlag och ytterligare försämrad ekonomi. Det gäller såväl Ösby, som är mycket beroende av elever från andra kommuner, som Kungsängsgymnasiet, som har stark konkurrens främst från gymnasieskolor med olika huvudmän i Västerås.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Det är svårbedömt hur detta påverkar arbetsmiljön.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Det är också svårbedömt vilka åtgärder som kan behövas sättas in.

Rektorsgruppens kommentar: Ska vi ha gratis måltider på gymnasiet?

Kvalitetssäkringsstöd

2021	2022
-1,0 mkr	- 2.0 mkr

Det extra bidrag som betalas ut till mindre enheter med varierande gruppstorlekar, för att kunna organisera verksamheten på ett fullgott sätt, tas bort. Enheterna förväntas i så fall kunna organisera verksamheten till samma elevkostnad som genomsnittsskolorna där grupperna är fulla.

Totalt uppgår bidraget till cirka 3 mkr, men eftersom stora delar av besparingarna redan är in-tecknade genom föreslagna skolnedläggningar, räknas detta bort, så att inte samma besparing redovisas två gånger i sammanfattningen.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett barnperspektiv

Ur likvärdighetssynpunkt kan detta få stora negativa konsekvenser för elever på landsbygds-skolor, som inte får samma förutsättningar som elever i tätorten.

Preliminär bedömning av konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv

Lärartätheten och annan personaltäthet behöver minskas. Det är svårbedömt hur detta påverkar arbetsmiljön. I kombination med övriga åtgärder, exempelvis generella nedskärningar i budget, ökad undervisningstid och minskade insatser för elever som behöver särskilda grupper, kan detta få allvarliga arbetsmiljökonsekvenser.

De åtgärder BoU avser att vidta för att minska de negativa effekterna av besparingarna

Det är också svårbedömt vilka åtgärder som kan behövas sättas in.

Grundskolans rektorsgrupps kommentar: Satsa på ett par skolor med bra kvalitet. Har vi kvar enheterna kommer detta att behövas.

Förskolerektorernas kommentar: Den sociala viktningen för förskolorna är marginell.

Barn och utbildning

AVVECKLING AV ÖSBY NATURBRUKSGYMNASIUM*(av Mikaela Jaredal, controller)***Salaelever på Ösby LÅ 20/21**

Program	Åk 3	Åk 2	Åk 1
BA	18	21	18
IMYrk BA	3	0	0
NB Djur	1	9	6
IMYrk Djur	2	2	1
NB Lant	1	2	2
IMYrk Lant	0	0	1
NB Skog	2	5	2
Summa	27	39	30

Salaelever på Ösby LÅ 21/22

Program	Åk 3	Åk 2	Åk 1
BA	21	18	17
IMYrk BA	0	0	0
NB Djur	9	6	6
IMYrk Djur	2	1	1
NB Lant	2	2	2
IMYrk Lant	0	1	0
NB Skog	5	2	2
Summa	39	30	28

Elevpeng Sala 2020

BA	NB Djur	NB Lant	NB Skog
142 400	183 604	292 257	261 745

Elevpeng riksprislista 2020

BA	NB Djur	NB Lant	NB Skog
130 100	210 200	249 900	253 600

Total kostnad för Salaelever per program (inkl. IMYrk) på Ösby LÅ 20/21

Program	Antal Salaelever	Elevpeng (kr)	Kostnad (kr)
---------	------------------	---------------	--------------

Barn och utbildning

BA	60	142 400	8 544 000
NB Djur	21	183 604	3 855 684
NB Lant	6	292 257	1 753 542
NB Skog	9	261 745	2 355 705

Total kostnad Salaelever: 16 508 931 kr

Prognos Salaelever på Ösby 2020-2024

Program	LÅ 20/21	LÅ 21/22	LÅ 22/23	LÅ 23/24	LÅ 24/25
<i>BA</i>	60	56	58	62	64
<i>NB Djur</i>	21	25	20	22	22
<i>NB Lant</i>	6	7	6	6	6
<i>NB Skog</i>	9	9	8	8	10
<i>Summa</i>	96	97	92	98	102

Elever har rätt att gå klart sin utbildning, så att lägga ned hela verksamheten är inte möjligt förrän till sommaren 2023. Räknar man in även särgymnasiet, som innefattar 4 år, blir det ytterligare ett år senare.

Under avvecklingstiden kommer kostnaden per elev att öka, då de fasta kostnaderna i stort sett är oförändrade tills alla elever slutat. Hyran för hela Ösby 2020 är 10,4 mkr, vilket motsvarar 45 200 kr per elev (230 elever). Om avvecklingen skulle bli av kommer kostnaden år 1 (när det endast finns två årskurser med elever) istället bli 68 000 kr per elev och år 2 (en årskurs kvar) 135 000 kr per elev. Kostnader för personal, djur och maskiner skulle successivt minska under tiden i takt med att elevantalet minskar.

De elever som går Naturbruksprogrammet med inriktning Lant och Skog skulle sannolikt till största del välja att gå samma program i andra kommuner, ex. Rättvik eller Uppsala. Om vi utgår från att vi i så fall får betala enligt riksprislistan, blir kostnaden för samtliga elever ca 327 tkr lägre per år (Rättvik har dock högre elevpeng för NB Lant än både riksprislistan och Ösby).

Elever som idag skulle valt NB Djur skulle kunna välja samma program i andra kommuner, ex. Uppsala eller Västerås. Om vi utgår från riksprislistan skulle kostnaden då öka med totalt 559 tkr per år.

Om djureleverna istället skulle välja att gå exempelvis Naturvetenskapsprogrammet på Kungsängsgymnasiet, skulle kostnaden per elev istället bli 107 318 kr/elev. Totalt skulle kostnaden då sjunka 1,6 mkr. Sannolikheten att alla skulle välja att gå NV istället är dock inte stor.

En nedläggning av Byggprogrammet skulle med största sannolikhet innebära att eleverna väljer att gå samma program i annan kommun, ex. Västerås eller Uppsala. Om vi utgår från riksprislistan skulle totalkostnaden då sjunka med 738 tkr per år.

Barn och utbildning

Om Byggprogrammet skulle behållas, men flyttas tillbaka till Kungsängsgymnasiet, skulle det sannolikt innebära en oförändrad elevpeng, beroende på hyreskostnaden för de nya lokalerna. Dock skulle flytten medföra stora investeringskostnader för att anpassa nya lokaler till verksamheten, men en uppskattning om hur detta skulle påverka verksamhetens hyreskostnader är svår att göra.

Kommentar: I ovanstående beskrivning och beräkningar har hänsyn inte tagits till de omfattande investerings- och reinvesteringsbehov som föreligger inom fastigheten Ösby.

AVVECKLING AV KUNGSÄNGSGYMNASIET

Sala kommun har ett samverkansavtal med bland annat Västerås, som innebär att utbildningskostnaderna på motsvarande program som finns i Sala är lägre i Västerås. Skillnaden kan sannolikt främst förklaras med stordriftsfördelar i en stor kommun. Det är svårare att fylla klasser med ett mer begränsat elevunderlag.

	Kostnad KSG	Antal elever	Kostnad Västerås	Diff	Besparing
Barn och fritid	104 920	48	90700	14 220	682 560
Ei	134 542	37	115800	18 742	693 454
Ekonomi	93 645	82	88300	5 345	438 290
Fordon	167 137	26	126600	40 537	1 053 962
Natur	114 760	60	86300	28 460	1 707 600
Samhälls	87 290	63	83400	3 890	245 070
Teknik	95 797	36	115200	-19 403	-698 508
TOTALT		352			4 122 428

En teoretisk beräkning, om alla elever på nuvarande program på Kungsängsgymnasiet skulle välja motsvarande program i Västerås, minskar enligt ovanstående tabell kostnaderna för elevpengen med 4,1 miljoner kronor.

En grov uppskattning av nettoeffekterna av transportkostnaderna visar att dessa kan antas öka med drygt 2 mkr. Då har hänsyn tagits till att vi redan har vissa skolskjutskostnader även till Kungsängsgymnasiet.

Den ökade skolskjutskostnaden belastar inte skolnämndens budget, däremot kommunens. Ur ett vidare samhällsperspektiv blir kanske inte de ökade kostnaderna fullt så stora – om eleverna ryms inom befintlig kapacitet. Vid utbyggd kapacitet finns även möjligheter till förbättrad service även för övriga resenärer, exempelvis fler och tätare avgångar till och från Västerås. Så hur samhällskostnaderna för transporter av gymnasieelever blir, är beroende på ur vilket perspektiv man vill se det.

Det finns många andra faktorer som inte har tagits hänsyn till i denna beräkning, exempelvis elevernas faktiska val i en sådan situation.. Exempelvis finns risk att

Barn och utbildning

antalet elever som avstår gymnasieutbildning ökar, vilket kan generera ökade kostnader för uppföljningsansvar, men också växande problem med försämrade försörjningsförmåga som kan komma att belasta andra kommunala verksamheter.

Salas gymnasieskolor är också viktiga arbetsplatser för många invånare och ger också intäkter och försörjning av medborgare i andra samhällsområden.

SAMMANFATTNING

Bortsett från ett oavvisligt krav att verksamhetsområden och enheter håller budget, och i de fall det är omöjligt aviserar behov av omfördelning från andra enheter/verksamhetsområden, så kan förslagen om reduktion sammanfattas enligt nedanstående tabell.

Verksamhet	Besparing mkr 2021	Besparing mkr 2022
ÅTGÄRDER SOM KAN GÖRSAS INOM RAMEN FÖR BARN- OCH UTBILDNINGANS ANSVAR		
Generell nedskärning grundskolan 1%	1,3	1,3
AME, rationalisering	0,5	1,5
Vux, rationalisering	0,3	0,3
Ledningsorganisation	2,0	2,0
Reducering förskola tätorten Sala	1,0	2,0
TOTALT	5,1	7,1
ÅTGÄRD SOM KRÄVER ÖVERENSKOMMELSE/SAMVERKAN MED PARTERNA		
Ökad undervisningstid	3,0	6,0
ÅTGÄRDER SOM KRÄVER BESLUT AV SKOLNÄMNDEN		
Nedläggning landsbygdsskola	1,0	3,5
Nedläggning skola/förskola landsbygd	1,7	3,5
Nedläggning förskola landsbygd	1,0	2,0
Social viktning, reduktion 50%	3,0	4,0
Fryst elevpeng gymnasieskolan	1,5	1,5
Avveckling kommunala dagbarnvårdare	2,0	2,0
TOTALT	10,2	16,5
ÅTGÄRDER SOM BEDÖMS VARA ORIMLIGA, ÄR ALLT FÖR OSÄKRA ELLER LEDA TILL BETYDANDE KVALITETFÖRSÄMRINGAR FÖR BARN OCH ELEVER		
Särskolan flytt från Klövervägen	0,3	1,1
Vallagrunder, reduktion 50%	1,5	3,0
Lilla Nova/Klövern reduktion 50%	1,5	3,0
Kvalitetssäkringsstöd avveckling	1,0	2,0
Avveckling Ösby naturbruksgymnasium (efter 4 år)		2,3
Avveckling av Kungsängsgymnasiet (efter 4 år)		2,0-4,1